

GORYCZKA (28) *sb f*

goryczka (27), **horyczka** (1) *Calep.*

o oraz a *jasne.*

sg *N* goryczka (10). ◊ *G* goryczki (14). ◊ *A* goryczkę (1). ◊ *I* goryczką (2). ◊ *pl* *A* goryczki (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *bot. Gentiana punctata L., Brassica nigra Koch., albo Sinapis alba L. (Rost); roślina z rodziny goryczkowatych o żółtych, niebieskich, fioletowych lub rzadziej białawych kwiatach, której gorzki korzeń posiada własności lecznicze; gentiana Mymer¹, BartBydg, FalZioł, Mącz, Calep, Cn; basilica BartBydg (26) : Mymer¹ 18; BartBydg 18; GORYCZKA iest ciepła y fucha w wtorym fłoniu [!]/ korzenie iey ku lekarfthwu fie godzi ále nie liście FalZioł I 58c; Też proch goryczki zmieszany s czebulnym fokiem/ iest dobry na wkąźzenie ptaków iadowitych FalZioł I 58d, [+3]c, I 9d, 54b, 58c, 58v żp (16); Mącz 144a, c; Dąć mu pić goryczki tártey z piwem iákoby drágmeń iednę. SienLek 52, 151 v, 154v, 156, 174v; Gentiana – Horyczka. Calep 450b.*

W charakterystycznych połączeniach: goryczka tarta (3); goryczki korzeń, proch (4).

2. *Zestawienia w funkcji nazw botanicznych (1) :*

»biała goryczka« = *Polyporus officinalis Fr. (Rost); gąbka modrzewiowa, biała huba pasożytująca na modrzewiu (1): Gębka modrzewiowa/ iest grzyb álbo bdła ktora ná fuchym modrzewiu roście: lepsza iest niż świérkowa/ bo iest y bielsza: s tąd ią zową niékortzy białą goryczką. SienLek X4v.*

【»Wołszej goryczka« = *Rheum tataricum L. fil. (Rost: rhapsodicum); rabarbar: Wołzey goryczká/ Rhapsodicum. Zową to korzenie od Wołzey rzeki/ nád którą roście. SienHerb M#, E3#v.】*

3. *Rzeczy jadalne o piekącym, ostrym smaku (1) : ij że żydowie w ten czas był lud nieczyfity ij wielmi fmierdzący/ bo tedy iedli czófnok/ ij ijiné fmierdzące goryczki OpecŻyw 115.*

Synonimy: 2. »biała goryczka«: agaryk, »gębka modrzewiowa«; »Wołszej goryczka«: reupontikum.

Cf GORCZYCA, GORCZYCZNIK, GORZKOŚĆ, HORZEC